

Klimat- och näringslivsdepartementet
Kn.nm@regeringskansliet.se

Remiss om EU-kommissionens förslag till direktiv om övervakning av jordhälsa och resiliens

Er beteckning: KN2023/03652

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Dalarnas län instämmer i stort med de bedömningar som Regeringskansliet gör i Faktapromemoria 2022/23:FPM125.

Länsstyrelsen bedömer att det är positivt med en enhetlig utformning av övervakning och distrikt. Däremot lämnas mycket till medlemsländerna att besluta vilket kan försvåra jämförelser mellan länder.

Det är positivt att direktivet värnar om brukbar mark. Det behöver säkerställas att brukbar mark inte tas i anspråk för verksamheter som omöjliggör framtida jordbruk.

Inom arbetet med förorenade områden bedöms befintlig metodik i stort överensstämma med direktivförslaget. Direktivet skärper dock delar som idag inte är tydligt reglerade, såsom krav på undersökningar av misstänkt förorenade områden. Det kan därför finnas behov av vissa justeringar i befintlig metodik, vilket behöver utredas vidare.

Markdistrikt (artikel 4)

Utformandet av markdistrikt behöver förtydligas utifrån aspekterna detaljeringsnivå, nytta och kostnad.

Länsstyrelsen är positiv till att medlemsstaterna ges befogenhet att själva utforma markdistrikten, då det lättare går att anpassa dem efter lokala och regionala förutsättningar. Länsstyrelsen anser dock att det hade varit bra med tydligare ramar för att säkerställa att det finns en möjlighet till jämförelser mellan länder.

Hur markdistrikten ska utformas lämnas upp till respektive medlemsstat med vissa förbehåll, såsom att homogenitet ska eftersträvas utifrån fyra parametrar. Länsstyrelsen bedömer att det är svårt att se hur det ska gå till för att ge verklig nytta och samtidigt vara tillräckligt detaljerat för att kunna ge underlag för slutsatser om markhälsan i distrikten. Det behöver

gå att ta hänsyn till de stora markområden vi har såsom skogsmark och fjällmark på ett bra sätt, utan att det blir för stora generaliseringar och för höga kostnader.

Övervakning och bedömning av markhälsa (artikel 6, 7, 8 och 9)

Det är positivt med ett harmoniserat sätt att mäta och följa upp i hela unionen

Länsstyrelsen anser att det är positivt med ett EU-gemensamt sätt att mäta och följa upp jordhälsa. I dagsläget saknas det ensade metodiker vilket kan försvåra uppföljningar, rapporteringar samt jämförelser inom EU.

Det är positivt med frivillig certifiering för markhälsa om det finns ekonomiska incitament kopplat till dessa

Certifiering för markhälsa kan vara bra om det finns ekonomiska incitament för den enskilde brukaren kopplat till den. Annars riskerar det att upplevas som en kostsam pålaga. Om målsättningen är friska jordar i hela unionen till 2050 behöver det synas i ersättningsystemen från EU och i fördelningen av nationella medel.

Hållbar markförvaltning (artikel 10 och 11)

Det är viktigt att värna brukbar mark

Mycket jordbruksmark förloras i länet. Om brukbar mark tas i anspråk till annat anser länsstyrelsen att det behöver säkerställas att återställning av den brukbara marken är möjlig. I och med identifierade behov av inhemsk livsmedelsförsörjning är det viktigt ur ett samhällsperspektiv att värna brukbar mark.

Det behöver tydliggöras om de principer som ska respekteras vid markexploatering avser oexploaterad mark

I aktuellt förslag framgår det inte tydligt om de principer som ska respekteras vid markexploatering innefattar alla typer av exploatering eller om detta endast avser tidigare oexploaterad mark. Om det är tidigare oexploaterad mark som avses behöver detta tydliggöras. Länsstyrelsen anser att ett hushållningsperspektiv avseende ianspråktagande av oexploaterad mark är positivt, men det är viktigt att principerna utformas på ett sätt som tydliggör hur den fysiska planeringen ska anpassas.

Förorenad mark (artikel 12, 13, 14, 15 och 16)

En kompletterande identifieringsinsats behöver göras nationellt samlat

Enligt direktivförslaget ska alla potentiellt förorenade områden vara identifierade senast sju år efter direktivets ikraftträdande. I Sverige används MIFO-metodiken nationellt för att klassa och prioritera potentiellt eller konstaterat förorenade områden. MIFO-metodiken för identifiering utgår från en framtagen branschlista. För att möta kraven i direktivet behöver metodiken troligen ses över och kompletteras. Länsstyrelsen bedömer att en kompletterande identifieringsinsats bör kunna hanteras genom insatser under en avgränsad period, vilket i sin tur kräver att det avsätts ekonomiska resurser. Vidare anser länsstyrelsen att det är viktigt att detta görs med nationell samsyn avseende vilka områden som ska identifieras samt att detta genomförs utifrån en nationellt framtagen vägledning. Vidare behöver det utredas vem som ska genomföra den kompletterande identifieringsinsatsen.

Befintlig metodik bedöms i stort uppfylla kraven på identifiering och undersökningar, men kraven på genomförande blir skarpare och kommer därför att kräva större resurser

Enligt direktivförslaget ska alla potentiellt förorenade områden undersökas. Befintlig metodik för bland annat prioritering behöver troligen inte genomgå stora förändringar för att möta kraven i direktivet, dock kan vissa justeringar behöva göras. Länsstyrelsen bedömer att befintlig metodik i stort uppfyller kraven i direktivet men att direktivet skärper delar som idag inte är tydligt reglerade. Detta gäller exempelvis att det ska genomföras undersökning av alla potentiellt förorenade områden, lämpligen stegvis. Detta kommer troligen att kräva ett ökat resursbehov hos tillsynsmyndigheterna, främst hos kommunerna som har tillsynen över majoriteten av länets potentiellt, och konstaterat förorenade områden. Det behöver utredas på vilket sätt direktivet skiljer sig från befintlig metodik, samt hur eventuella skillnader ska implementeras.

Berörda tillsynsmyndigheter behöver kunna uppdatera det nationella registret

Registret över potentiellt och konstaterat förorenade områden ska enligt direktivförslaget innefatta fler parametrar än vad som finns i befintlig databas. I dagens system är länsstyrelserna i respektive län ansvariga för uppdatering av den nationella databasen. Det behöver utredas hur en uppdatering av databasen ska genomföras och vilka som ska ha möjlighet att genomföra uppdateringar. Länsstyrelsen anser att tillsynsmyndigheterna ska ha möjlighet att själva uppdatera de objekt de

har tillsyn över. Vidare kan ett publikt register bli problematiskt i förhållande till reglerna i GDPR. Det behöver utredas hur de två direktiven förhåller sig till varandra.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att ta lärdom av implementeringen av vattendirektivet om markdirektivet antas. Genomförandet av vattendirektivet genererade många åtgärder på kort tid, men utan tillskott av medel vilket har medfört utmaningar.

Vidare behöver det även klargöras hur representativa provtagningar ska genomföras, då markstatus kan variera stort inom ett område. Vid vattenprovtagning finns en viss omblandning, vilket gör att ett representativt prov kan vara möjligt även om vattenförekomsten utgör en stor area.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helena Höij med miljöhandläggare Sandra Hultgren som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Miljöstrateg Anders Carlborg, Naturvårdshandläggare Marianne Pasanen-Mortensen samt Enhetschef Åsa Lindqvist medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.